

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

ՎԻԶՈՒԱԼ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԻ ԴԵՐԸ, ԿԻՐԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԴԱՍԱՎԱՆԴՈՒՄԸ «ԻՆՏԵՐԻԵՐ ԴԻԶԱՅՆ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ

ԼՈՒՍԻՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հայաստանի գեղարվեստի պետական ակադեմիա

ՀՏԳ՝ 7.012

DOI: 10.54503/1829-4278.2024.1-226

Ամփոփագիր

Հոդվածը նվիրված է նախագծերի վիզուալ ներկայացման մեթոդների դերի և կիրառության կարևորությանը «Ինտերիեր դիզայն» մասնագիտության մեջ: Այստեղ դիտարկվում են տեսողական հաղորդակցական կողմերը, կան նկատառումներ և դիտարկումներ նշված մասնագիտությանը զարգացմանը նպաստող հաղորդակցական դիզայնի, տեսողական արվեստի տիրապետման կարևորության վերաբերյալ: Ներկայացված է նաև ՀԳՊԱ-ի դիզայնի և դեկորատիվ կիրառական արվեստի ֆակուլտետի դիզայնի ամբիոնի «Ինտերիեր դիզայն» մասնագիտության կրթական ծրագրում առաջին անգամ կիրառություն գտած «Վիզուալ ներկայացման մեթոդներ և գործիքակազմ» մոդուլի դասավանդման և ուսումնառության փորձառության արդյունքները:

Բանալի բառեր. դիզայն, ինտերիեր, տեսողական ներկայացում, մեթոդ, տեղեկատվություն, մասնագիտություն, հաղորդակցություն

Տեսողական հաղորդակցությունը զաղափարները, միտքը, տեղեկությունը գրաֆիկորեն փոխանցելու և ներկայացնելու արդյունավետ և մատչելի միջոց է: Ժամանակակից իրականության պայմաններում տեսողականացնելու կարևորությունը՝ որպես հաղորդակցության կարևորագույն ձևերից մեկը, անընդհատ աճում է: Տեղեկատվության ծավալները նույնպես արագորեն աճում են: Արդիական են նաև տեղեկության հեշտ ընկալման և տեսողական խտության բարձրացման խնդիրները: Ժամանակակից գիտությունը, սակայն, ավելի կենտրոնացած է ընկալման հայեցակետերի, կառուցման տրամաբանության և տեղեկատվական հաղորդագրությունների ազդեցության ուսումնասիրության վրա:

Տեղեկատվության գեղարվեստական և տեսողական մասը հաճախ դուրս է գալիս ուսումնասիրության ուշադրության կենտրոնից¹: Տեսողական հաղորդակցության ստեղծումը և գրագետ կիրառումը թույլ է տալիս հեշտությամբ հաղթահարելու լեզվական արգելքը, նյութը ներկայացնել առավել մատչելի և շահեկան տեսանկյունից: Տեսողական հաղորդակցության առավելությունը այլ մեթոդների նկատմամբ մի քանի վայրկյանում հստակ պատկեր ստեղծելու ունակությունն է: Միտքը, ասելիքը կամ հաղորդագրությունը փոխանցելու համար կարող են օգտագործվել տարատեսակ գրաֆիկական տարրեր կամ պատկերներ. գրաֆիկներ, գծապատկերներ, աղյուսակներ, պատկերակներ, ինֆորաֆիկաներ, նկարազարդումներ, անիմացիաներ, տեսանյութ, լուսանկարներ, և այլն: Տեսողական հաղորդակցությունն օգնում է օգտվողներին ավելի արագ մշակելու, հասկանալու և հիշելու տեղեկատվությունը:

Տեսողական հաղորդակցությունների դերը առավել կարևոր է դառնում այն մասնագիտությունների համար, որոնք ուղղակիորեն կապված են տեսողական բովանդակության փոխանցման հետ: Դիտարկելով ինտերիեր դիզայների մասնագիտությունը, ուսումնասիրելով տվյալ մասնագիտության խնդիրները, նրբություններն ու դերը, շուկայի պահանջները, պարզ է դառնում, որ հիմնարար և կարևոր խնդիրներից է դիզայն գաղափարների, նախագծերի, առաջարկվող լուծումների, կատարված ուսումնասիրությունների գրագետ, հստակ, ընկալելի բովանդակային ներկայացումը²:

Ինտերիեր դիզայները պետք է տիրապետի իր կատարած նախագիծը պատվիրատուին կամ դիտորդին գրագետ և շահեկան ներկայացնելու հմտություններին: Ինտերիեր նախագծերը ներկայացնելու ամենատարածված մեթոդը շնորհանդեսներն են: Շնորհանդեսի հիմնական նպատակը լավ դիզայն նախագիծ ներկայացնելն է: Շնորհանդեսները և դրանց շուրջ ծավալվող քննարկումները հարթակ են, որտեղ դիզայներներն ու հաճախորդները գաղափարներ են փոխանակում նախագծերի վերաբերյալ: Դա ինչ-որ կերպ իր տեսակի մեջ դիվանագիտական գործընթաց է, քանի դեռ երկու կողմերն էլ համաձայնության չեն եկել ընդհանուր հիմքի շուրջ: Չնայած նրան, որ խոսքի հմտությունները բարձր արժեք ունեն, սակայն դիզայներական շնորհանդեսներ իրականացնելիս, դիզայնի գաղափարներն ամենից հաճախ փոխանցվում են տեսողական հաղորդակցությունների միջոցով: Այսպիսով՝ տեսողական հաղորդակցությունը առանցքային է դիզայն նախագծի արդյունավետ ներկայացման համար:

1 Пигулевский В. О., Овруцкий А. В., Межецкая Т. Г., *Визуальные коммуникации в рекламе и дизайне* (второе издание), Москва, изд. Гуманитарны Центр, 2015, с. 122.

2 Gibbs J., *A handbook for Interior Designers*, London, Cassell Illustrated, 2005, p. 123.

Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ մարդկանց 80%-ը տեղեկությունը յուրացնում և առավել հեշտ է ընկալում տեսողականորեն ինչպես նաև պատկերներ պարունակող նախագծերը ու շնորհանդեսները 43%-ով ավելի համոզիչ են: Իսկ ինտերիերի դիզայնը կազմված է տարբեր ձևերի և չափերի երկրաչափական տարրերից, գույնի, նյութի տարատեսակ համադրություններից, որոնք կարելի է բացատրել և փոխանցել միայն տեսողականորեն³:

Microsoft-ի 2015 թվականին կատարած հետազոտության համաձայն՝ ըստ միջին վիճակագրական տվյալների, մարդու ուշադրության կենտրոնացման տևողությունը ութ վայրկյան է: Հետագա տարիների ընթացքում ուշադրության կենտրոնացման ժամանակահատվածը կրճատվում է: Ըստ Nature Communications-ի 2019 թվականի ուսումնասիրության՝ մարդու ուշադրության պակասի միտումը արագանում է⁴: Այսպիսով՝ պետք է ուսումնասիրել, թե ինչպես ինտերիեր դիզայներին կարող են օգնել տեսողական հաղորդակցությունները նախագծի բովանդակությունը դարձնել դյուրընկալելի և ներկայացնել հնարավորինս ձիշտ դիտակետից և գեղագիտորեն:

«Ինտերիերի դիզայն» մասնագիտությունը շարունակում է զարգանալ ժամանակին զուգընթաց: Տեխնոլոգիական և սոցիալական արդյունաբերական հեղափոխության բերած փոփոխությունները և հետագա նվաճումների շարունակությունը ձևավորել են այս մասնագիտությանը տիրապետելու հմտությունները և գիտելիքների պահանջը աշխարհում: Ինտերիերի նորարարական դիզայնով կատարված աշխատանքները և դրանց ներկայացման մեթոդները նոր սանդղակ են սահմանում եկող սերունդների համար: Զարգանում են մենթորական կրթական չափորոշիչները, մասնագիտական կազմակերպությունների պահանջները, որակավորման քննությունները և այլն: Ինտերիերի դիզայնը նորովի է դրսևորվում և պահանջում է ներկայացման հատուկ մեթոդներ, որոնք հաճախ բաց են թողնվում ստանդարտ ձարտարապետական լուծումներում: Մաուրեն Միթոնի «Interior design visual presentation» գրքում ներկայացված են նախագծման գործընթացի տարբեր փուլեր և դրանց կապը ներկայացման միջև⁵:

Դիզայնի գաղափարը լավագույնս ներկայացնելու մեթոդներն են՝ գծագրերը, գրաֆիկական տարրերը, պատկերները և այլն: Հատակագծերը, չափագրումները, էրգոնոմիկայի ցուցադրումը, եռաչափ մոդելավորումը, իզոմետրիկ նկարագրողումները, հեռանկարային էս-

3 **Romih T.**, *Humans are Visual Creatures*, 2016, www.seyens.com (visit 11.02.2024)

4 **Nuckols B.**, *What is Visual Communication and Why Is It Important*, 2022 www.visme.co (visit 11.02.2024)

5 **Mitton M.**, *Interior Design Visual Presentation: A Guide to Graphics, Models, and Presentation Techniques* (second edition), New Jersey, John Wiley&Sons, INC, 2003.

քիզները, մուդբորդները, ինֆոգրաֆիկաները ինտերիեր նախագծի ներկայացման տեսողական հաղորդակցման բաղկացուցիչ տարրեր են: Տիրապետելով տարրերի ճշգրիտ տեղադրմանը մակերևույթի վրա, ինչպես նաև դասավորության ցանցային համակարգի սկզբունքներին՝ դիզայները կկարողանա պատրաստել և ներկայացնել գրագետ և ընկալելի ինտերիեր նախագծեր, շնորհանդեսներ, նախագծերի պորտֆոլիոներ և այլն:

Ինտերիեր նախագծողի աշխատանքի իրագործման սկզբնական փուլը, որում նույնպես ներառված է տեսողական հաղորդակցման տարրերը՝ նախագծի շուրջ կատարվող ուսումնասիրությունների փուլն է: Այստեղ դիզայները ներկայացնում է իր կատարած հետազոտությունները՝ ամփոփված շնորհանդեսում: Հետազոտական շնորհանդեսները ներառում են տեքստային բաղկացուցիչներ, լուսանկարներ, գծանկարներ, աղյուսակներ, ինֆոգրաֆիկաներ: Հաջորդ փուլը դիզայն գաղափարի ներկայացման փուլն է, որտեղ կարող են ներառվել մուդբորդներ, նախատեսված նյութեր, կիրառվելիք տեքստուրաներ, էսքիզներ, հատակագծեր և այլ գրաֆիկական տարրեր: Սրան հաջորդում է նախագծի էսքիզային փուլը, որը հիմնված է դիզայն գաղափարի հաստատման և կատարած հստակ չափագրումների հիման վրա:

Վիզուալները բաղկացած են լինում հատակագծերից, երկչափ և տարածական էսքիզներից՝ կատարված ինչպես ձեռքով, այնպես էլ թվային գործիքների օգնությամբ: Ինտերիեր նախագծի ներկայացման վերջին փուլը կատարվում է էսքիզների հաստատման հիման վրա: Այստեղ ներկայացվում է նախագծի արդեն վերջնական տարբերակը, որը բաղկացած է հատակագծերից, ինտերիերի տեսքերի ներկայացումներից, էրգոնոմիկ լուծումների ցուցադրումից, եռաչափ վիզուալիզացիաներից, ինչպես նաև նախագծին կարող են կցվել մանրակերտեր, տեսաանիմացիաներ: Դիզայները մասնագիտական ոլորտ մուտք գործելու և կայանալու համար պետք է ունենա պորտֆոլիո, որտեղ ներառված և ներկայացված կլինեն իր լավագույն աշխատանքները: Սկզբնական շրջանում դիզայների պորտֆոլիոն բաղկացած է լինում իր ուսանողական նախագծերից կամ դիզայն առաջարկներից: Գրագետ պորտֆոլիո կազմելու համար պետք է տիրապետել նյութը տեսողականորեն ներկայացնելու սկզբունքներին, տեքստ-նկար կապին, տարրերը մակերևույթի վրա ճիշտ դասավորելու օրենքներին:

Ուսումնասիրելով դիզայնի և ինտերիեր դիզայնի ոլորտներում մասնագիտացված միջազգային լավագույն բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների (Ֆլորենցիայի համալսարան, Բարսելոնայի համալսարանը, Նյու Յորքի ինտերիեր դիզայնի դպրոց, Լոնդոնի արվեստների թագավորական դպրոց և այլն) կրթական ծրագրերը, պարզ է

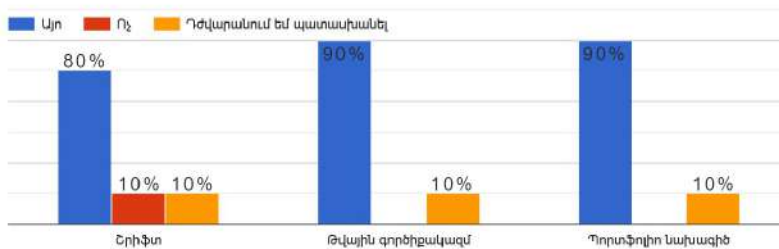
դառնում, որ ինտերիեր դիզայն մասնագիտության կրթական ծրագրերի մեջ ներառված են տեսողական հաղորդակցման մեթոդների և թվային գործիքակազմի վերաբերյալ դասընթացներ, առարկաներ, մոդուլներ, որոնք կարևոր ու հիմնարար խնդիրներ են լուծում տվյալ մասնագիտության լիարժեք տիրապետման համար: Որպես բարձրակարգ ինտերիեր դիզայներ՝ մասնագետը պետք է տիրապետի տեղեկատվությունը լսարանին կամ անհատ պատվիրատուին բանավոր, ինչպես նաև պատկերային ներկայացնելու հնարավոր մեթոդներին, կարողանա դիզայն գաղափարները և նախագծերը ներկայացնել երկտարածական և եռաչափ գրաֆիկական տարատեսակ եղանակներով, կարողանա բաղկացուցիչ տեսողական տարրեր ամփոփել և ներկայացնել շնորհանդեսի կամ պորտֆոլիոյի տեսքով:

2023 թ.-ին Հայաստանի գեղարվեստի պետական ակադեմիայի (այսուհետ՝ ՀԳՊԱ) դիզայնի և դեկորատիվ կիրառական արվեստի ֆակուլտետի դիզայնի ամբիոնի «Արդյունաբերական դիզայն» և «Ինտերիեր դիզայն» մասնագիտությունների կրթական ծրագրերում առաջին անգամ կիրառվեց «Վիզուալ ներկայացման մեթոդներ և գործիքակազմ մոդուլը»: Մոդուլը ուղղված է նախագծերի ներկայացման առանձնահատկությունների, շնորհանդեսների գրազետ կազմելու և ներկայացնելու, տառատեսակների ուսումնասիրման, գեղագրության, անհրաժեշտ թվային գործիքակազմի ուսանողի գիտելիքների և հմտությունների ուսուցմանը և խորացմանը:

Ուսանողը մոդուլը հաջող ավարտելիս պետք է հասնի ուսումնառության հետևյալ վերջնարդյունքներին՝ տիրապետի տեղեկատվությունը մասնագիտական և ոչ մասնագիտական լսարանին գրավոր, բանավոր ու պատկերային ներկայացնելու հնարավոր ձևերին, կարողանա պաշտպանել ու փաստարկների միջոցով հիմնավորել առաջադրված կամ ինքնորոշված նախագծային խնդիրների լուծման համար ընտրված անհրաժեշտ քայլերն ու գործողությունները, կարողանա գաղափարները ներկայացնել երկտարածական և եռաչափ գրաֆիկական ձևաչափերով՝ կատարված թե՛ ձեռքով, թե՛ համակարգչային արդիական ծրագրերով, միավորելով ձեռք բերված մասնագիտական գիտելիքներն ու հմտությունները, ցուցաբերելով ստեղծագործական մոտեցում՝ կարողանա իրականացնել մարդու կյանքն առավել հարմարավետ դարձնելուն միտված և նրա շրջակա միջավայրի նոր պահանջներին համապատասխան նախագծեր, ներկայանա որպես ինքնուրույն, պրոֆեսիոնալ դիզայներ, որը ունի ազգային, համամարդկային մշակութային և մասնագիտական արժեքների հենքի վրա մշտապես զարգանալու պատրաստակամություն՝ շարունակաբար խորացնելով ընկալման, վերլուծման և ստեղծագործական լուծումներ տալու և պատ-

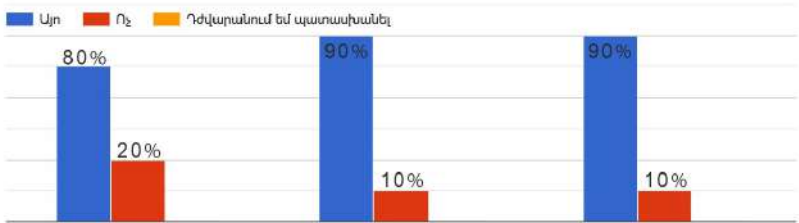
վիրատուների, գործընկերների հետ հմտորեն համագործակցելու ունակություններ: Մոդուլի դասավանդումը և ուսումնառությունը իրականացվել է երեք փուլով: Առաջին փուլում ուսանողները ծանոթացել են տառատեսակների կիրառման, տառերի կառուցման սկզբունքների, գեղագրության, տառատեսակների գրաֆիկական դրսևորման հետ: Երկրորդ փուլում ուսանողները խորացրել են գիտելիքները թվային գործիքակազմերի վերաբերյալ, կիրառել են վեկտորային գրաֆիկան երկչափ և եռաչափ նախագծերի ստեղծման և մշակման համար: Երրորդ փուլում սովորել են մակերեսի վրա տարրերի դասավորության կանոնները և սկզբունքները, կազմելու են ուսանողական պորտֆոլիո, ներկայացրել են իրենց կատարած աշխատանքները շնորհանդեսի միջոցով: Դասավանդումը անց է կացվել տարբեր մեթոդներով, որոնցից են՝ սեմինարները, ուսուցողական դասընթացները, դասախոսությունները, տեսողական շնորհանդեսները, ինքնուրույն ուսուցումը, ուսանողների կատարած աշխատանքների և նախագծերի ընթացիկ վերլուծությունները և այլն: Մոդուլի ավարտին հարցումներ է իրականացվել ուսանողների շրջանակներում, առաջադրանքների և դասընթացի մեթոդների արդյունավետությունը գնահատելու և հարկ եղած դեպքում բարելավելու նպատակով: Կիսամյակի ավարտին մոդուլում ներգրավված դասախոսները ուսանողների շրջանում գրավոր հարցաշարի օգնությամբ անանուն հարցում են իրականացրել պարզելու համար տվյալ դասընթացի կազմակերպման արդյունավետությունը, դրական և բացասական կողմերը, խնդիրները վերհանելու և դասընթացի հետագա կազմակերպչական և իրականացման մեթոդները բարելավելու համար (աղ. 1)

Ըստ Ձեզ՝ դասընթացի/մոդուլի կառուցվածքն արդյունավետ է:

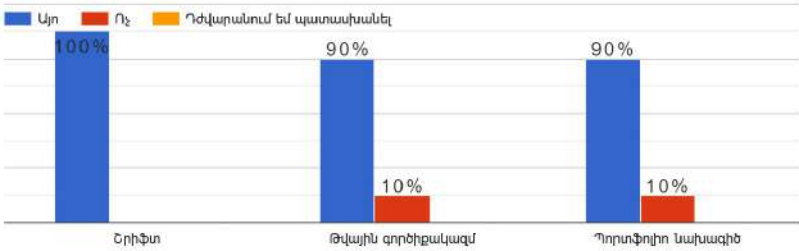

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՏԱՐԵԳԻՐՔ

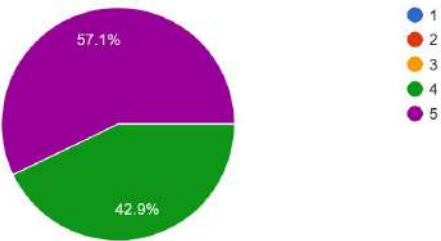
Ըստ Ձեզ՝ մոդուլի շրջանակներում իրականացվող գործնական աշխատանքները նպաստում են նկարագրում սահմանված վերջնադրույունքների ձևավորմանը:

Ձեր կարծիքով՝ անաչառ և օբյեկտիվ է իրականացվում ամփոփիչ գնահատումը:

Գնահատե՞ք մոդուլի ավարտին Ձեր վիզուալ ներկայացման հմտությունները 1-5 բալանոց սանդղակով:

Աղյուսակ 1

Հարցման արդյունքները վկայում են այն մասին, որ ընդհանուր առմամբ և մեծամասամբ մոդուլի դասավանդման մեթոդները արդյունավետ են գնահատվում ուսանողների շրջանում, որը թույլ է տալիս շարունակել «Վիզուալ ներկայացման մեթոդներ և գործիքակազմ» մոդուլի դասավանդումը ՀԳՊԱ-ի «ինտերիեր դիզայն» մասնագիտության կրթական ծրագրի շրջանակներում՝ նպաստելով ինտերիեր դիզայն մասնագիտության զարգացմանը: Մոդուլում ներառված առարկաները և դրանց դասավանդման մեթոդները համապատասխանում են մոդուլի նկարագրում նշված վերջնարդյունքներին, որոնք էլ ուղղված են ուսանողների տեսողական հաղորդակցության հմտությունների ձևավորմանը, միտքը, գաղափարը, նյութը պատկերային գրազետ ներկայացնելու և փոխանցելու ձևերին:

Այսպիսով՝ տեսողական հաղորդակցության տիրապետումը և կիրառումը ինտերիեր դիզայն մասնագիտության մեջ ունի կարևորագույն դեր և նշանակություն, քանի որ ինտերիերի նախագծման և ներկայացման յուրաքանչյուր փուլի մեջ օգտագործվում են այս կամ այն տեսողական տարրերը՝ նախագիծը և գաղափարը առավել մատչելի, գեղագիտական, ընկալելի, գրավիչ դարձնելու և դիտորդին փոխանցելու համար:

THE ROLE, APPLICATION AND TEACHING OF VISUAL REPRESENTATION METHODS IN THE “INTERIOR DESIGN” PROFESSION

LUSINE PETROSYAN

State Academy of Fine Arts of Armenia

Abstract

The article reveals the importance of the role and application of visual presentation methods in the “interior design” profession. Aspects of the application of visual communications are discussed. We consider and substantiate the importance of mastering communication design and visual art to contribute to the development of this profession. Visual communication is an effective and accessible way to convey and present ideas, thoughts, and information in graphic form. In the context of modern reality, the importance of visualization as one of the most important forms of communication is constantly growing. The volume of information is also increasing rapidly. However, modern science is more focused on the study of aspects of perception, the logic of construction and the influence of information messages.

This methodological article also presents the teaching and learning results of the “Methods of Visual Presentation and Tools” module, which was used for the first time in the educational program of the “Interior Design” specialty in the Design Department of the Faculty of Design and Decorative Applied Arts of the State Academy of Fine Arts of Armenia.

Keywords: design, interior, visual, presentation, method, information, profession, communication

РОЛЬ, ПРИМЕНЕНИЕ И МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ
ВИЗУАЛЬНЫХ КОММУНИКАЦИЙ В СПЕЦИАЛЬНОСТИ
«ДИЗАЙН ИНТЕРЬЕРА»

ЛУСИНЕ ПЕТРОСЯН

Государственная академия художеств Армении

Резюме

В статье представлена важность роли и применения методов визуального представления в профессии дизайна интерьера. Рассмотрены аспекты применения визуальных коммуникаций. Приводятся соображения и обоснования важности освоения коммуникативного дизайна и изобразительного искусства, способствующего развитию указанной профессии. Визуальная коммуникация – это эффективный и доступный способ передачи и представления идей, мыслей, информации в графической форме. В условиях современной реальности необходимость визуализации как одной из важнейших форм коммуникации постоянно растет, объемы информации также быстро растут. Однако современная наука больше сосредоточена на изучении аспектов восприятия, логики построения и влияния информационных сообщений. Также в данной методической статье представлены результаты преподавания и изучения модуля «Методы визуальной презентации и инструменты», который был впервые использован в образовательной программе специальности «Дизайн интерьера» на кафедре дизайна факультета дизайна и декоративно-прикладного искусства Государственной академии художеств Армении.

Ключевые слова: дизайн, интерьер, визуальный, презентация, метод, информация, профессия, коммуникация

Գրականության ցանկ

1. **Пигулевский В. О., Овруцкий А. В., Межецкая Т. Г.,** *Визуальные коммуникации в рекламе и дизайне* (второе издание), Москва, изд. Гуманитарный Центр, 2015.
2. **Gibbs J.,** *A handbook for Interior Designers*, London, Cassell Illustrated, 2005.
3. **Romih T.,** *Humans are Visual Creatures*, 2016, www.seyens.com (visit 11.02.2024)
4. **Nuckols B.,** *What is Visual Communication and Why Is It Important*, 2022 www.visme.co (visit 11.02.2024)
5. **Mitton M.,** *Interior Design Visual Presentation: A Guide to Graphics, Models, and Presentation Techniques* (second edition), New Jersey, John Wiley&Sons, INC, 2003.

Ընդունվել է՝ 06.04.2024

Գրախոսվել է՝ 24.04.2024

Հանձնվել է տպ.՝ 03.10.2024